

УДК 364.042.3:159.923.3

SOCIAL PERSONOLOGY AS AN INTEGRATIVE FACTOR IN THE FORMATION OF COMPETENCIES OF FUTURE SOCIAL WORK SPECIALISTS

СОЦІАЛЬНА ПЕРСОНОЛОГІЯ ЯК ІНТЕГРАТИВНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Krymchak L. Yu. / Кримчак Л. Ю.

с.р.с., аs.prof. / к.п.н., доц.

orcid.org/: 0009-0006-9624-2953

Dnipro National University named after Oles Honchar,

Dnipro, Dmytro Yavornytskyi, 35, 49044

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара,

Дніпро, Дмитра Яворницького, 35, 49044

Анотація. Стаття присвячена розкриттю значення формування у майбутніх фахівців із соціальної роботи комплексу компетентностей для підвищення ефективності надання соціальних послуг клієнтам, які опинилися в складних життєвих обставинах, та обґрунтуванню доцільності впровадження навчального курсу «Соціальна персонологія» в освітні програми закладів вищої освіти. Проведено аналіз наукової літератури з питань соціальної персонології та її місця в підготовці фахівців соціальної роботи, а також чинного професійного стандарту. На основі цього аналізу ідентифіковано ключові проблеми інтеграції теоретичних знань з практичною діяльністю. Застосовано методи синтезу та узагальнення для розробки структури та змісту навчального курсу, а також визначення критеріїв та індикаторів формування професійних компетентностей. Виявлено, що недостатня інтеграція соціальної персонології в підготовку фахівців призводить до стереотипних уявлень про отримувачів соціальних послуг, ускладнює ефективну взаємодію та розробку індивідуалізованих програм. Обґрунтовано, що соціальна персонологія є інтегративним знанням, яке надає фахівцям інструментарій для глибокого, системного та емпатійного розуміння клієнтів. Запропоновано структуру та зміст навчального курсу «Соціальна персонологія» на 90 годин (44 лекції, 46 практичних занять), орієнтованого на формування загальних та спеціальних компетентностей, зокрема глибини розуміння клієнта, розвитку емпатійних і комунікативних навичок, та ефективності професійних інтервенцій. Деталізовано відповідність критеріїв та індикаторів курсу компетентностям, що формуються.

Ключові слова: соціальна персонологія, соціальна робота, компетентності фахівця з соціальної роботи, підготовка фахівців, освітні програми.

Вступ. Соціальна персонологія як галузь психології, займається вивченням особистості у соціальному контексті, її розвитком, поведінкою та взаємодією з оточенням. Вона є фундаментальною для підготовки фахівців з соціальної роботи, оскільки саме розуміння індивідуума та його потреб є основою для надання ефективних соціальних послуг. Проте, теоретичні знання з соціальної персонології не достатньо інтегруються в практичну підготовку майбутніх працівників соціальної сфери. Це призводить до ряду наслідків, які пов'язані: по-

перше, з свідомим ставленням майбутніх фахівців до унікальності та цінності людини, що необхідно враховувати при наданні соціальної підтримки; по-друге, з наявністю у фахівців з соціальної роботи стереотипних уявлень про своїх клієнтів, що заважає встановлювати довірливі відносини; по-третє, з недоліком знань про механізми міжособистісної взаємодії з клієнтами під час ефективної роботи; по-четверте, з розробленням соціальних програм без урахування індивідуальних потреб клієнтів.

Зазначені проблеми обтяжені тим, що у навчальних планах багатьох університетів України замало часу приділяється вивченню соціальної персонології як освітньої компоненти, яка сприяє формуванню загальних та спеціальних компетентностей для досягнення поставлених результатів навчання. Не секрет, що теоретичні знання з означеної дисципліни часто подаються у відриві від практичної діяльності фахівця з соціальної роботи та не завжди інтегруються зі знаннями з інших дисциплін (соціологія особистості, психологія особистості, правознавство тощо), які вивчаються в процесі їх підготовки в закладі вищої освіти (ЗВО). Наразі, це обмежує можливості для відпрацювання сформованих у здобувачів вищої освіти навичок, необхідних для подальшого надання соціальних послуг потребуючим верствам населення.

Для формування компетентностей, що дозволять майбутнім фахівцям усвідомити унікальність кожної людини та її особливості, які формуються під впливом соціального оточення та проявляються у поведінці клієнтів соціальних служб і сприйнятті ними оточуючого середовища, є впровадження в процес підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю І10 Соціальна робота та консультування освітньої компоненти «Соціальна персонологія». Це дозволить сформувати у них комплекс загальних (ЗК) та спеціальних (СК) компетентностей [9]:

- ЗК 7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

- ЗК 12. Здатність приймати обґрунтовані рішення;
- ЗК 14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;
- ЗК 15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- СК 4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади;
- СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів;
- СК 11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з питань соціальної персонології та її місця в підготовці фахівців із соціальної роботи, виявив її багатогранність та міждисциплінарний характер, демонструючи, як різні аспекти розуміння особистості в соціальному вимірі інтегруються в цю галузь знань.

Так, погляд П. Лісовського та Ю. Лісовської [5] на персонологію як інструмент «діагностики» та «лікування» суспільних хвороб є центральним. Це виходить за рамки індивідуальної психопатології і вказує на системний підхід до розуміння проблем, що виникають на перетині особистості та суспільства. Для фахівців із соціальної роботи це означає необхідність не лише розпізнавати індивідуальні проблеми отримувачів соціальних послуг, а й бачити їхнє коріння у ширших соціальних процесах та дисфункціях.

Дослідження Т. Данильченко [2] фокусується на суб'єктивному соціальному благополуччі – індивідуальному сприйнятті та оцінці особистістю свого життя, взаємин з іншими та місця у суспільстві. Цей аспект є надзвичайно важливим для соціальної персонології, оскільки підкреслює, що об'єктивні обставини життя людини не завжди збігаються з її суб'єктивним досвідом. Майбутній фахівець із соціальної роботи має розуміти, що для ефективної допомоги недостатньо лише знати про матеріальне становище чи соціальний

статус отримувача соціальних послуг; необхідно зануритися у його внутрішній світ, зрозуміти його сприйняття реальності, що формується під впливом безлічі факторів. Це є основою для емпатійної та індивідуалізованої роботи.

Роботи В. Москаленка [8], В. Коваленка [4] та Ю. Швалб [14], які зосереджені на соціалізації особистості та її психологічних моделях, є ключовими для розуміння, як індивід стає частиною суспільства, засвоює норми, цінності, ролі. Автори роблять акцент на «сучасних викликах» у процесі соціалізації (глобалізація, цифровізація, міграція, кризові явища), що є особливо актуальним. Для соціальної роботи зазначене означає необхідність розуміти, як ці виклики впливають на формування особистості отримувача соціальних послуг, його адаптацію, ідентичність та можуть спричиняти складні життєві обставини. Знання про девіантні форми соціалізації, їх причини та наслідки також є невід'ємною частиною персонологічної підготовки.

Дослідження С. Литвин-Кіндратюк [6] щодо соціальної ідентичності та історизму соціальних практик розширює розуміння особистості через призму групової приналежності та історичного контексту. Соціальна ідентичність – це не просто усвідомлення себе, а й усвідомлення себе як частини певної соціальної групи (етнічної, професійної, вікової тощо). Для фахівців із соціальної роботи це означає розуміння впливу колективної пам'яті, історичних травм, культурних кодів на особистість клієнта. Зазначене дозволяє враховувати групову динаміку та соціокультурні особливості при плануванні та наданні допомоги.

Праці І. Поповича [12] про соціальні очікування як механізм психічної регуляції поведінки та О. Пенькової [11] про мотивацію особистості як соціально-психологічну сутність доповнюють розуміння внутрішніх детермінант поведінки людини, які формуються під соціальним впливом. Соціальні очікування визначають, як людина взаємодіє з оточенням, чого вона прагне і чого уникає. Мотивація, у свою чергу, є рушійною силою для зміни. Для фахівця з соціальної роботи це ключові аспекти для вибудовування ефективної взаємодії з отримувачем соціальних послуг, стимулювання його до змін, розуміння його цілей та бар'єрів на шляху до їх досягнення. Розуміння мотивації

допомагає активізувати внутрішні ресурси клієнта.

Хоча численні наукові праці різнобічно висвітлюють соціальну персонологію як потужний інструментарій для глибокого розуміння особистості клієнта у його соціальному контексті (включаючи «діагностику» та «лікування» «суспільних хвороб»), проблема визначення її конкретного місця у підготовці майбутніх фахівців із соціальної роботи, а також результатів її впровадження, залишається недостатньо дослідженою, про що свідчить низка суперечностей;

– існує велика потреба в координації між потребами ринку праці та ЗВО, проте соціальна персонологія, яка дійсно формує у здобувачів компетентності, необхідні для надання ефективних соціальних послуг потребуючим верствам населення, не є обов'язковою складовою освітніх програм першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю І10 Соціальна робота та консультування;

– потреба в наявності чіткої концепції впровадження даної освітньої компоненти в навчальний процес ЗВО, але відсутність єдиного розуміння щодо наповнення змістом навчального курсу «Соціальна персонологія» та наявності сучасної наукової літератури для його викладання.

Зазначені вище суперечності зумовили формулювання проблеми дослідження, що полягає в недостатньому теоретичному обґрунтуванні та практичному впровадженні соціальної персонології в освітні програми ЗВО для здобувачів першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю І10 «Соціальна робота та консультування». Це призводить до недосконалої підготовки майбутніх фахівців та, як наслідок, до зниження ефективності їхньої професійної діяльності в майбутньому.

Мета статті – розкрити значення формулювання у майбутніх фахівців із соціальної роботи-здобувачів ЗВО комплексу компетентностей для підвищення рівня ефективності в аспекті надання соціальних послуг клієнтам, які опинилися в СЖО і запропонувати навчальний курс «Соціальна персонологія». Досягнення зазначеної мети обумовило постановку наступних завдань: проаналізувати теоретичні засади та сутність соціальної персонології в контексті соціальної

роботи; обґрунтувати її роль у формуванні ключових професійних компетенцій; запропонувати навчальний курс «Соціальна персонологія».

Основний текст. Розкриваючи сутність поняття соціальної персонології зупинимося на його визначенні в контексті нашого дослідження.

Соціальна персонологія – це галузь психології, що спрямована на вивчення соціальних факторів (виховання, культура, соціальні групи, взаємодія з оточуючими тощо), які впливають на формування, розвиток і прояв особистості [5, с. 9]. Вона не тільки визначає роль та функції людини як творця суспільства, але й аналізує соціальні закономірності, які впливають на її поведінку [3].

У навчальному посібнику «Персонологія: специфіка, структура, механізм» [5] вбачається сутність персонології у «діагностиці» та «лікуванні» «суспільних хвороб». Науковці вважають, що соціальна персонологія дозволяє переосмислити соціальну природу людини [13, с. 81-87], описати реальне її життя в суспільстві [1, с. 19-24], сформуванню культуру та екологічне мислення [10, с. 113-120], здатність належно сприймати соціальні процеси [7, с. 75-82].

В аспекті підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи до надання соціальних послуг особам/сім'ям, які опинилися в складних життєвих обставинах (СЖО), сутність соціальної персонології полягає в тому, щоб сформуванню у здобувачів вищої освіти розуміння того, як оточення, в якому знаходиться особистість (сім'я, друзі, культура, суспільство) сформувало його таким, який він є. Яку роль відіграло в цьому процесі оволодіння різнобічними соціальними ролями та, як вплив соціальних норм і цінностей формує в індивіда уявлення про себе і світ. У цьому контексті соціальна персонологія дозволяє зрозуміти, як соціальна взаємодія та соціальні процеси формують самооцінку, самосвідомість та ідентичність людини; виявити, яким чином особистісні риси індивіда залежать від культурних особливостей суспільства. Завдяки соціальній персонології можливо свідомо підходити до розуміння причин людської поведінки, розробляти ефективні програми соціальної допомоги та підтримки,

сприяти особистісному зростанню людей.

Отже, соціальна персонологія є не просто однією з навчальних дисциплін, а інтегративним знанням, яке дає майбутнім фахівцям із соціальної роботи інструменти для глибокого, системного та емпатійного розуміння отримувачів соціальних послуг та їх проблем, що є запорукою підвищення ефективності їхньої життєдіяльності, особливо у складних життєвих обставинах.

Аналіз наукової літератури дав можливість сформулювати критерії та індикатори, які визначають роль соціальної персонології у формуванні ключових професійних компетентностей майбутніх фахівців із соціальної роботи (таблиця 1).

Кожен із визначених критеріїв та відповідні йому індикатори слугують безпосередньою основою для формулювання мети та конкретних й вимірюваних завдань навчального курсу «Соціальна персонологія». Це забезпечує його цілеспрямованість на розвиток ключових професійних компетентностей [9]. Наприклад, компетентності «здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади» та «здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів» безпосередньо впливають з критерію «глибина розуміння клієнта», а «здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей» – з критерію «розвиток емпатійних та комунікативних навичок».

Важливо зазначити, що не тільки аналіз наукової психолого-педагогічної літератури, а і професійний стандарт «Фахівець із соціальної роботи» [9] дали підстави для розробки змісту навчального курсу «Соціальна персонологія» (таблиця 2) для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю І 10 Соціальна робота та консультування. Метою курсу є – сформулювати у майбутніх фахівців із соціальної роботи знання основних концепцій щодо соціальної персонології та свідоме ставлення до впливу соціального середовища на формування й розвиток особистості.

Таблиця 1 – Критерії та індикатори ролі соціальної персонології у формуванні професійних компетентностей фахівців із соціальної роботи

Критерії	Індикатори
Глибина розуміння клієнта та його соціального контексту	<ul style="list-style-type: none"> - здатність аналізувати індивідуальні особливості клієнта (цінності, мотивації, досвід) у нерозривному зв'язку з його соціальним середовищем (сім'я, громада, культурні норми); - вміння виявляти, як соціальні ролі, взаємодії та суспільні норми впливають на формування особистості клієнта, його самооцінки та ідентичності; - розуміння причин та динаміки «суспільних хвороб», що впливають на добробут клієнта; - здатність бачити клієнта в цілісності «людина-соціум-природа».
Розвиток емпатійних та комунікативних навичок.	<ul style="list-style-type: none"> - здатність до глибокої емпатії, що базується на науковому розумінні психосоціальних процесів, які формують особистість клієнта; - вміння встановлювати довірчі відносини з клієнтом, враховуючи його унікальний життєвий досвід та соціальне походження; - ефективна комунікація, що передбачає вміння «читати» невербальні сигнали, розуміти приховані потреби та мотиви; - здатність усвідомлювати та управляти власними упередженнями та стереотипами.
Ефективність професійних інтервенцій та стратегічного планування допомоги.	<ul style="list-style-type: none"> - здатність розробляти індивідуалізовані плани соціальної допомоги, які враховують глибинні соціально-персонологічні детермінанти ситуації клієнта; - вміння прогнозувати можливі реакції клієнта та групи на інтервенції, виходячи з розуміння їхньої соціальної ідентичності та попереднього досвіду; - використання соціально-персонологічних знань для вибору найбільш адекватних методів роботи (групові дискусії, індивідуальне консультування); - формування критичного мислення та здатності до рефлексії щодо власної професійної діяльності; - здатність сприяти формуванню екологічного мислення та усвідомленого сприйняття соціальних процесів у клієнтів.

Авторська розробка

Слід зазначити, що розподіл годин між лекціями та практичними заняттями може бути гнучким, але даний варіант, на наш погляд, забезпечує достатньо часу для теоретичного осмислення та відпрацювання практичних навичок. Щодо практичних занять, то вони можуть включати: обговорення кейсів, рольові ігри, тренінги комунікативних навичок, аналіз відеоматеріалів, дискусії, групові проекти, розбір ситуаційних завдань, написання есе тощо. Разом з тим, такі компетентності, як ЗК 9 («здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями») та ЗК 10 («здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації») [9] є наскрізними і формуються протягом усього курсу через активну самостійну

роботу студентів. Крім того, ЗК 14 («визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків») також є наскрізною і проявляється у виконанні завдань.

Таблиця 2 – Зміст навчального курсу «Соціальна персонологія»

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Компетентності, що формуються
		лекції	практичні заняття	
Розділ 1 Вступ до соціальної персонології: базові концепції та місце в системі наук		10	10	ЗК 9, ЗК 10, ЗК 15, СК 4
1.1	Предмет, об'єкт, мета та завдання соціальної персонології. Місце серед наук про людину та суспільство.	2	2	ЗК 9, ЗК 10
1.2	Особистість як предмет соціальної персонології: основні підходи та визначення.	2	2	СК 4
1.3	Основні концепції формування особистості в соціальному контексті: соціалізація, інкультурація, індивідуалізація.	2	2	СК 4
1.4	Соціальні ролі, статуси та норми: їх вплив на самосвідомість та ідентичність.	2	2	СК 4, СК 11
1.5	«Суспільні хвороби» та їх вплив на особистість: соціально-персонологічний аналіз.	2	2	ЗК 15, СК 4, СК 9
Розділ 2 Теоретичні підходи до розуміння особистості в соціальній роботі		12	12	ЗК 12, СК 4, СК 9, СК 11
2.1	Психоаналітичні концепції особистості в соціальному контексті (З. Фрейд, Е. Еріксон, теорії об'єктних відносин).	2	2	СК 4, СК 11
2.2	Гуманістичні та екзистенційні підходи до особистості та їх значення для соціальної роботи.	2	2	СК 4, СК 11
2.3	Соціально-когнітивні та інтеракціоністські теорії особистості (А. Бандура, Дж. Мід).	2	2	СК 4, СК 11
2.4	Системний підхід до розуміння особистості та її взаємодії з соціальним середовищем.	2	2	СК 4, ЗК 12
2.5	Культурно-історичний підхід до розвитку особистості (Л. Виготський) та його значення для соціальної роботи з різними групами.	2	2	СК 4, СК 11
2.6	Теорії розвитку особистості протягом життєвого циклу та їх застосування у соціальній роботі.	2	2	СК 4, СК 9, СК 11
Розділ 3 Практичні аспекти соціальної персонології у професійній діяльності фахівця із соціальної роботи		12	14	ЗК 7, ЗК 12, ЗК 15, СК 9, СК 11
3.1	Методи діагностики та оцінки особистості клієнта в соціальній роботі: персонологічний аспект.	2	2	СК 9, ЗК 12

3.2	Розвиток емпатійної взаємодії та встановлення довірчих відносин з клієнтом.	2	4	ЗК 7, СК 11
3.3	Комунікативні стратегії та техніки у роботі з клієнтами: вербальна та невербальна комунікація.	2	4	ЗК 7, СК 11
3.4	Соціально-персонологічні аспекти конфліктів та кризових ситуацій: розуміння причин та шляхи вирішення.	2	2	ЗК 12, СК 9
3.5	Етичні дилеми у роботі з особистістю клієнта: збереження ідентичності та автономії.	2	2	ЗК 15
3.6	Самоусвідомлення та рефлексія фахівця із соціальної роботи: вплив власних соціальних ролей та упереджень.	2	-	ЗК 15
Розділ 4 Соціальна персонологія у роботі з отримувачами соціальних послуг, що опинилися в складних життєвих обставинах.		10	10	ЗК 12, ЗК 15, СК 4, СК 9, СК 11
4.1	Соціальна персонологія у роботі з особами, які пережили травму та втрату.	2	2	ЗК 12, СК 4, СК 9, СК 11
4.2	Розуміння особистості клієнтів з девіантною/делінквентною поведінкою: соціально-персонологічні фактори.	2	2	СК 4, СК 9
4.3	Соціальна інклюзія осіб з інвалідністю.	2	2	СК 4, СК 9, СК 11
4.4	Особливості надання допомоги сім'ям у СЖО: взаємодія індивідуальних та групових ідентичностей.	2	2	СК 4, СК 9, СК 11
4.5	Формування екологічного мислення та відповідального ставлення до соціуму та природи у клієнтів.	2	2	ЗК 12, ЗК 15, СК 4
Всього:		44	46	

Авторська розробка

Висновки.

Таким чином, соціальна персонологія постає не просто як окрема дисципліна, а як інтегративне знання, що надає майбутнім фахівцям із соціальної роботи комплексний інструментарій для глибокого, системного та емпатійного розуміння отримувачів соціальних послуг та їхніх проблем. Такий підхід є запорукою підвищення ефективності їхньої професійної діяльності, особливо в умовах складних життєвих обставин. Впровадження навчального курсу «Соціальна персонологія» в освітні програми закладів вищої освіти суттєво розширює можливості для підвищення якості підготовки фахівців із соціальної роботи. Перспективи подальших досліджень та практичного впровадження

охоплюють систематичний моніторинг результативності викладання курсу, розробку єдиної методологічної основи, поглиблену інтеграцію з іншими дисциплінами, постійну адаптацію навчального матеріалу до актуальних соціальних запитів, вивчення впливу підготовки на потреби ринку праці та становлення наукової школи, присвяченої соціальній персонології.

Література:

1. Герасимова Е. М. Соціально-антропологічне осмислення життєвого потенціалу сучасної людини. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2024. С. 19-24
2. Данильченко Т. В. Психологія суб'єктивного соціального благополуччя: дис... д-ра псих. наук: 19.00.05 / Київський національний ун-т імені Тараса Шевченка. Київ, 2017. 557 с. URL:
https://scc.knu.ua/upload/iblock/e13/dis_Danilchenko%20Т.%20V..pdf
3. Даценко О. А. Особистісна парадигма самореалізації людини. *Вчені записки ТНУ ім. В. Вернадського*. Психологія. Том 36 (75). №2. 2025. С. 6.-10
4. Коваленко В. Є. Соціалізація особистості в умовах сучасних викликів. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. №7 (338). 2020. URL:
<https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7066/1.%20Kovale nko.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
5. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Персонологія : специфіка, структура, механізм: навч. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. 356 с.
6. Литвин-Кіндратюк С. Д. Соціальна ідентичність особистості та історизм соціальних практик. *Соціальна психологія. Юридична психологія*. Вип. 24. Т.2. 2021. С.161-166. URL: http://habitus.od.ua/journals/2021/24-2021/part_2/31.pdf
7. Матієнко Т., Крапивний Р. Комунікативні виклики та їх подолання: розвиток навичок ефективної взаємодії на різних етапах життя. *Теорія і методика професійної освіти*. Дидактика. 2025. №. 1. С. 75-82.
8. Москаленко В. В. Соціалізація особистості: монографія. Київ: Фенікс, 2013. 540 с.

9. Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Про затвердження професійного стандарту «Фахівець із соціальної роботи»: прийнятий 20 черв. 2020 року №1179 URL: <https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/88-1179.pdf>

10. Олександренко К. Формування екологічного мислення здобувачів в умовах професійної підготовки. *Вісник Національного університету оборони України*. 2024. С. 113-120

11. Пенькова О. І. Мотивація особистості: соціально-психологічна сутність. *Актуальні проблеми психології*. 2020. Т. 9. Вип. 13. С. 285-290. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723580/1/%D0%9F%D0%B5%D0%BD%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20-2020-3.pdf>

12. Попович І. С. Соціальні очікування особистості як процес психічної регуляції поведінки. *Збірник наукових праць «Психологічні перспективи»*. 2016. Вип. 27. С. 184–194. URL: <https://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/3297/29.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

13. Редькіна Г., Овсяніков Ю. Гармонія людини, соціуму та природи як цінність: взаємодія у сучасному світі. *Інформаційне суспільство і Природа: вектори взаємовпливу*. 2024. С. 81-87.

14. Швалб Ю. М. Психологічні моделі соціалізації особистості. *Актуальні проблеми психології*. 2015. Т. 7, Вип. 38. С. 503-517. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/appsuh_2015_7_38_45.

References

1. Herasymova, E. M. (2024). Sotsialno-antropolohichne osmyslennia zhyttievoho potentsialu suchasnoi liudyny [Socio-anthropological understanding of the life potential of modern man]. *Aktualni problemy filosofii ta sotsiologii*, 2024, 19-24 [in Ukrainian].
2. Danylchenko, T. V. (2018). *Psykhologhiia sub'iektyvnoho sotsialnoho blahopoluchchia* [Psychology of subjective social well-being] (Doctoral dissertation, Taras Shevchenko National University of Kyiv). Kyiv, Ukraine. Retrieved from https://scc.knu.ua/upload/iblock/e13/dis_Danilchenko%20T.%20V..pdf [in Ukrainian].
3. Datsenko, O. A. (2025). Osobystisna paradyhma samorealizatsii liudyny [Personal paradigm of human self-realization]. *Vcheni zapysky TNU im. V. Vernadskoho. Psykhologhiia*, 36(75), 6-10 [in Ukrainian].
4. Kovalenko, V. Ye. (2020). Sotsializatsiia osobystosti v umovakh suchasnykh vyklykiv

[Socialization of personality in conditions of modern challenges]. Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka, 7(338). Retrieved from <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7066/1.%20Kovalenko.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].

5. Lisovskyi, P. M., & Lisovska, Yu. P. (2017). Personolohiia: spetsyfika, struktura, mekhanizm: navch. posib. [Personology: specificity, structure, mechanism: Study guide]. Kyiv, Ukraine: DP «Vyd. dim «Personal» [in Ukrainian].

6. Lytvyn-Kindratiuk, S. D. (2021). Sotsialna identychnist osobystosti ta istoryzm sotsialnykh praktyk [Social identity of personality and historicism of social practices]. Sotsialna psykholohiia. Yurydychna psykholohiia, 24 (2), 161-166. Retrieved from http://habitus.od.ua/journals/2021/24-2021/part_2/31.pdf [in Ukrainian].

7. Matiienko, T., & Krapivnyi, R. (2025). Komunikatyvni vyklyky ta yikh podolannia: rozvytok navychok efektyvnoi vzaiemodii na riznykh etapakh zhyttia [Communication challenges and their overcoming: development of effective interaction skills at different stages of life]. Teoriia i metodyka profesiinoi osvity. Dydaktyka, 1, 75-82 [in Ukrainian].

8. Moskalenko, V. V. (2013). Sotsializatsiia osobystosti: monohrafiia [Socialization of personality: monograph]. Kyiv, Ukraine: Feniks [in Ukrainian].

9. Ministerstvo rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy. (2020, June 20). Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu «Fakhivets iz sotsialnoi roboty»: Nakaz №1179 [On the approval of the professional standard «Social Work Specialist»: Order No. 1179]. Retrieved from <https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/88-1179.pdf> [in Ukrainian].

10. Oleksandrenko, K. (2024). Formuvannia ekolohichnoho myslennia zdobuvachiv v umovakh profesiinoi pidhotovky [Formation of ecological thinking of students in conditions of professional training]. Visnyk Natsionalnogo universytetu oborony Ukrainy, 2024, 113-120 [in Ukrainian].

11. Penkova, O. I. (2020). Motyvatsiia osobystosti: sotsialno-psykholohichna sutnist [Motivation of personality: socio-psychological essence]. Aktualni problemy psykholohii, 9(13), 285-290. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723580/1/%D0%9F%D0%B5%D0%BD%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20-2020-3.pdf> [in Ukrainian].

12. Popovych, I. S. (2016). Sotsialni ochikuvannia osobystosti yak protses psykhičnoi rehuliatcii povedinky [Social expectations of personality as a process of mental regulation of behavior]. Zbirnyk naukovykh prats «Psykhologichni perspektyvy», 27, 184–194. Retrieved from <https://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/3297/29.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].

13. Redkina, H., & Ovsianikov, Yu. (2024). Harmoniia liudyny, sotsiumu ta pryrody yak tsinnist: vzaiemodiia u suchasnomu sviti [Harmony of man, society and nature as a value: interaction in the modern world]. Informatsiine suspilstvo i Pryroda: vektory vzaiemovplyvu, 2024, 81-87 [in Ukrainian].

14. Shvalb, Yu. M. (2015). Psykhologichni modeli sotsializatsii osobystosti [Psychological models of personality socialization]. Aktualni problemy psykholohii, 7(38), 503-517. Retrieved from <http://appsychology.org.ua/data/jrn/v7/i38/45.pdf> [in Ukrainian].

Abstract. *The article examines the critical gap between theoretical knowledge of social personology and its practical application in higher education in Ukraine.*

Introduction. It is argued that the lack of integration of social personology leads to four key consequences: insufficient understanding of the uniqueness of clients, stereotypical views of clients, poor interpersonal skills, and the development of social programs without taking into account individual needs. The article proposes a special course in social personology that can help students develop the general and specific competencies necessary for their profession.

Analysis of recent research. The article reviews existing research on social personology, emphasizing its interdisciplinary nature. It discusses how this field can be used to «diagnose» and

«treat» social problems, analyze subjective social well-being, understand the impact of globalization and digitalization on socialization, and explore the role of social identity, expectations, and motivation in shaping human behavior. The research problem is identified, which is the lack of a clear basis for the introduction of the discipline «Social Personology» into social work education.

Purpose and main content of the article. The purpose is to demonstrate the importance of social personology in the formation of key professional competencies and to propose a new, structured course. The article defines social personology as a section of psychology that studies the influence of social factors on the formation and development of personality. It provides a table of criteria and indicators that show how the proposed course will improve students' understanding of social service clients, develop empathy and communication skills, and increase the effectiveness of their professional intervention.

Proposed curriculum. The article presents a detailed curriculum for the course «Social Personology», divided into four modules: an introduction to basic concepts, a review of theoretical approaches, practical application in professional activities, and the use of social personology when working with clients in difficult life situations. The curriculum is designed as a combination of lectures and practical sessions, which contributes to the development of core competencies.

Conclusion. It is concluded that social personology is not just a separate discipline, but an integrative body of knowledge that provides future social work professionals with a holistic, systematic and empathetic basis for understanding their clients and their problems. The implementation of this course in universities is crucial for improving the quality of professional training. The article also outlines areas for future research, in particular monitoring the effectiveness of the course and its relevance to the needs of the labor market.

Key words: social personology, social work, social worker competencies, specialist training, educational programs.